

A Központi Könyvtár középtávú stratégiája 2021-2024 között

A könyvtár jelenlegi helyzetének bemutatása

A Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára szolgáltatói feladatokat ellátó szervezeti egység, nyilvános egyetemi könyvtár, amely tevékenységével az oktatást, kutatást, gyógyítást szolgálja az Egyetemen oktatott és kutatott tudományok területén.

Szervezeti szempontból az egyetem Rektora alá tartozó központi szervezeti egység, feladatait a Tudományos és Innovációs Rektorhelyettes irányításával és szakmai felügyeletével látja el.

Az egyetem szervezeti működési szabályzatának megfelelően

- gyűjti, feltárja, rendelkezésre bocsátja a hazai és nemzetközi szakirodalom hagyományos és elektronikus hordozókon megjelenő dokumentumait,
- együttműködik más könyvtárakkal a hazai és külföldi információs rendszer felhasználása érdekében,
- összehangolja az egyetemi könyvtári hálózat tevékenységét és a könyvtári információs szolgáltatást,
- az Egyetem könyvtári rendszerének működését koordinálja, ennek keretében szakmai felügyeletet gyakorol a kari, illetőleg az egyes szervezeti egységeknél lévő könyvtárak felett.

Fő feladatainak színvonalas ellátása érdekében a legkorszerűbb szakinformációs forrásokkal látja el az egyetem dolgozóit, hallgatóit, valamint szakterületi témában érdeklődő minden látogatóját.

Nyilvános könyvtárként a Központi Könyvtár az átlagosnál hosszabb, hétköznapokon 12 órás nyitvatartással áll minden látogatója rendelkezésére, emellett az egyetemi oktatók, kutatók és hallgatók részére két telephelyen folyamatos, 24 órás nyitvatartást, valamint az elektronikus források használatához távoli elérést biztosít.

Gondoskodik az irodalomkutatás fejlesztéséhez szükséges kompetenciák kialakításáról, részt vesz a graduális és posztgraduális képzésben is.

Jövőkép

A 2024-ig tartó időszakban a Központi Könyvtár az egyetem intézményfejlesztési tervével összhangban az oktatók, kutatók, valamint az egyetem felső vezetése számára szolgáltatói és információs központ, a hallgatók számára tanuló- és közösségi teret biztosít. Az Egyetem stratégiai céljainak megfelelően hozzá járul a közvagyon és a közjó védelmének szemléletbeli megalapozásához. Támogatja az oktatói, kutatói és betegellátó tevékenységben résztvevők munkáját.

Szolgáltatásait a látogatók igényeihez igazítja, működését visszacsatolással folyamatosan ellenőrzi, ezzel összhangban fejleszti. Biztosítja a szakirodalmi infrastruktúra üzemeltetését, valamint segíti az információforrások megfelelő használatát. Részt vesz az egyetem graduális és posztgraduális képzésében.

Kiáll a nyílt tudomány művelése mellett, lehetőségei szerint növekvő mértékben segíti a kutatókat a nyílt hozzáférésű publikálásban. Gyűjti és rendszerezi az egyetem tudásvagyonát, nyilvántartja a publikációs eredményeket, friss, naprakész információval látja el az egyetem vezetését.

SWOT analízis

Erősségek

- a működés minden pontján interaktív kapcsolat a felhasználókkal
- a váratlan helyzetekhez való rugalmas és gyors alkalmazkodás
- kiemelkedő elektronikus szolgáltatás biztosítása
- 7/24 nyitvatartás, magas látogatói szám
- támogatottság az egyetem vezetése részéről
- az egyetemi publikációs tevékenység támogatásának magasabb szintre emelése
- az egyetemi oktatási rendszerhez kapcsolódás a könyvtári informatika területén
- kisebb volumenű szoftverfejlesztés gyorsan, hatékonyan megvalósítható
- munkatársak csapatszellem, precizitása
- felsőoktatási rangsorok ismerete
- az egyetem egészét érintő/támogató stratégiai elemzések

Gyengeségek

- allokált humánerőforrás kapacitás problémák
- helyhiány
- elhelyezési problémák (olvasói terek, raktárak nem megfelelő elhelyezése, hiányzó funkciók)
- a könyvtár működésében néhány fontos szakterület az alacsony létszám miatt elnagyolt, illetve hiányzik (pl. az archív állomány feltárása, PR, kutatókönyvtáros, stb.)
- elavult könyvtári integrált rendszer

Lehetőségek

- online források elérhetőségéről való tájékoztatás javítása
- új könyvtári épület / raktár tervezése
- adminisztrációs hatékonyság további növelése
- nagyobb volumenű informatikai fejlesztések
- kutatók online források beszerzésbe való bekapcsolódásának elmélyítése
- EISZ konzorcium bővülésével egyszerűsített beszerzések
- országos közös könyvtári portál megjelenése
- érdekelt felekkel történő együttműködés továbbfejlesztése
- új innovatív szolgáltatások létrehozása

Veszélyek

- Munkaerőpiaci viszonyok miatt szakképzett munkaerő tartós hiánya
- egyetemi fluktuáció miatt tanszéki feladatok hárulnak a könyvtárra
- anyagi források szűkülése, elapadása (pl. open access keret kimerülés)
- informatikai fejlesztésének üteme nem tud lépést tartani a technológia fejlődésével
- kutatói leterheltség miatt bizonyos érdektelenség
- a könyvtár dokumentum megőrző funkciójából eredő erőforráshiány (használaton kívüli állományrész tárolása és gondozása)
- csökkenő pályázati lehetőségek
- raktárak több telephelyen, gyakran előnytelen helyen, ellenőrzés nehézkes, baleset esetén (pl. beázás) nagyobb a kár

Az Egyetem Intézményfejlesztési tervéhez, valamint a hazai és nemzetközi szakmai irányokhoz igazodva a könyvtár fontosabb céljai, valamint a célok megvalósításának hangsúlyos eszközei a következő pontokban kerültek összefoglalásra:

1. Az egyetem szakirodalmi infrastruktúrájának fenntartása, fejlesztése

A Központi Könyvtár egyik alapfeladata az Egyetem hármasságához (oktatás, kutatás, gyógyítás) igazodó információs igényeinek kiszolgálása. Az orvostudományi kutatások elsősorban a legfrissebb adatokra és eredményekre támaszkodnak, melyek folyóiratokban jelennek meg, az ezekhez való hozzáférés biztosítása tehát elsődleges cél, a nyílt hozzáférés (OA) elveinek figyelembe vétele mellett. Másik kulcsterület a gyógyítási tevékenységekhez kapcsolódó evidencián alapuló kezelési információk elérhetővé tétele. Lehetőség szerint a felhasználókkal minél hatékonyabb kommunikáció kialakítására van szükség a valós igények és szükségletek felmérése érdekében, törekvés a kutatáshoz szükséges elektronikus források teljes körű beszerzésére. A cél elérésének legfontosabb eszközei:

a. Elektronikus szakirodalmi források beszerzése, monitorozása, felmérése az elméleti és klinikai kutatások számára

b. Hallgatók számára releváns szakirodalom beszerzése

A hallgatók igényeinek megfelelően elsősorban a tankönyvek, interaktív atlaszok, egyéb tanulást segítő adatbázisok beszerzése szükséges, bővülő elektronikus könyv kínálattal.

2. Felhasználók, látogatók kiszolgálása, szolgáltatások fejlesztése

A könyvtár mára közösségi térré vált a hallgatók számára, a folyamatos tanulás színtere, mely megfelelő környezetet és eszközöket biztosít a látogatóknak. Fontos, hogy szolgáltatásai igazodjanak a látogatók igényeihez. A cél elérésének legfontosabb eszközei:

a. Tanulói közösségi tér fenntartása, fejlesztése

A könyvtár 24 órás nyitvatartásának fenntartása, a könyvtár épületének folyamatos karbantartása, felújítása

b. Szolgáltatások korszerűsítése

Önkiszolgáló kölcsönzés bevezetése, beléptetés folyamatának egyszerűsítése.

c. Állomány retrospektív feldolgozása

A könyvtár közel 300.000 kötetből álló nyomtatott gyűjteménye csak részben érhető el elektronikus katalógusból. Törekedni szükséges a minél teljesebb feltárára. A régi folyóiratok digitalizálásának megkezdése.

d. Minőségbiztosítás

A könyvtár elkötelezett a folyamatos minőségi szolgáltatások nyújtásában. Az egyetem által alkalmazott ISO 9001 minősítés fenntartása és folyamatos fejlesztése mellett a „Minősített Könyvtár” cím megszerzése is cél.

3. Kutatástámogatás

A kutatói munkát a szakirodalmi források beszerzésén kívül a könyvtár egyéb szolgáltatások nyújtásával is támogatni kívánja. A legfontosabb cselekvési pontok:

- a. *Bibliometriai elemzések készítése*
Kimutatások, módszertani ajánlások szolgáltatása az egyetem publikációs tevékenységéről, kiváló egyetemi publikációk nyilvántartása.
- b. *Publikációs tevékenység segítése*
Segítségnyújtás keresési stratégia kialakításában, folyóiratok kiválasztásában. Nyílt hozzáférésű megjelentetés támogatása. Új publikációs támogatási lehetőségek feltérképezése és együttműködések kialakítása.
- c. *Nyilvántartások, adatbázisok koordinációja, létrehozása*
Részvétel a különféle szakmai adatbázisok gyarapításában, az MTMT egyetemi koordinációja, működtetése, az egyetem nemzetközi adatbázisokban indexelt közleményeinek feltöltése az MTMT-be, adatszolgáltatás.
- d. *Felsőoktatási rangsorok vizsgálata*
A fontosabb rangsoroló oldalak adatszolgáltatásában történő részvétel, a rangsorok módszertanának feldolgozása. A rangsor eredmények elemzése az Egyetem jövőbeni stratégiájához.
- e. *Könyvtári tudományos publikálás*
Könyvtári kutatómunka a magyar folyóiratok minőségének javítása érdekében, elemzések scientometria témakörben hazai és nemzetközi közönség számára.
- f. *Pályázati tevékenység segítése*
Az egyetem pályázati folyamatában segítségnyújtás a pályázatok benyújtásánál, elszámolásánál a publikálással kapcsolatos részének kitöltéséhez.

Oktatás

A korszerű irodalomkutatási eszközök, szakirodalmi források bemutatása, használatának oktatása a könyvtár egyik fontos feladata. A könyvtár az alapképzésben és a PhD képzésben is kurzusokat tart, melyek fenntartására és további fejlesztésére van szükség. A cél elérésének fontosabb eszközei:

- g. *Oktatás folyamatos fejlesztése*
Az irodalomkutatás módszereinek oktatása az alapképzésben, valamint PhD képzésben részt vevő hallgatók számára, korszerű tartalom és a hallgatók digitális kompetenciáinak (ismeretek, készségek, attitűdök) folyamatos fejlesztése.

h. Workshopok, tréningek szervezése

Az egyetem kutatói számára tréningek szervezése, hogy az adatbázisokat és publikálást segítő szoftvereket, eszközöket magas szinten ismerjék és kezeljék.

4. Értéktörzés

A könyvtár értéktörző feladatkörének megtartása szükséges, ugyanis állományában unikális darabok, muzeális értékű könyvek is szerepelnek. A cél megvalósításának legfontosabb eszközei:

a. Új külső raktár létrehozása

A könyvtár állománya a központi épületből történő költözést követően több külső raktárban került elhelyezésre. Egy egységes, állományvédelmi szempontból jobb körülményeket biztosító, az állomány egészét befogadó, szolgáltatási helyként is funkcionáló raktár kialakítása lenne célszerű.

b. Kulturális örökség gondozása

A muzeális állomány, valamint a régi orvostudományi szakkönyvek digitalizálás általi hozzáférhetővé tétele – illeszkedve a Közgűjteményi Digitalizálási Stratégiához (2017-2025) – az így létrejött tartalom adatbázisba rendezése. A kötetek szükség szerinti újra köttetése / restaurálása.